

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	
09102264 -26	
DATO 17 MARS 2010	
AN	EKSP.

Olje. og energidepartementet
Postboks 8148
0033 Oslo

FORSKRIFT OM UMLEIE AV VANNKRAFTANLEGG OG OM BRUK AV DRIFTSOPERATØRER – HØRINGSUTTALELSE

Vi viser til forslag til forskrift om utleie av vannkraftanlegg og om bruk av driftsoperatører (utleieforskriften) og til Olje- og energidepartementets ("OED") høringsbrev av 16. desember 2009.

1. Innledende kommentarer

I og med innføringen av konsolideringsmodellen er det nå bare offentlige aktører som kan erverve vannfall og tilhørende produksjonsanlegg. Samtidig er det etablert et forbud mot å stifte nye bruksretter i vannfall. Som OED selv har gitt uttrykk for, er det da viktig å legge til rette for en dynamisk og fleksibel videreutvikling av vannkraftsektoren, blant annet ved å tillate utleie til andre aktører, herunder til private. Vi viser i denne forbindelse til OEDs uttalelse på side 8 i høringsnotatet av 7. januar 2009 (forslag til nye regler i industrikonsesjonsloven, vassdragsreguleringsloven og vannressursloven) der det fremgår at adgangen til utleie av vannkraftverk er *"viktig både av hensynet til at kraftmarkedet skal virke på best mulig måte, og for å oppnå en mer fleksibel kraftsektor"*.

Energi Norge mener det er positivt at OED nå gjennom forskrift legger til rette for at det skal være mulig å leie eksisterende kraftverk. Fra bransjens side er det tidligere argumentert for at leieperioden burde være 30 år, jf. brev fra Energibedriftenes Landsforening av 17.2.2009. Vi beklager at dette synet ikke vant fram. Når det er sagt mener vi likevel at de konkrete bestemmelsene i utkastet til utleieforskrift i all hovedsak er utformet på en hensiktsmessig og god måte.

Forskriftsforslaget innebærer også en regulering av adgangen til å overlate den operative driften av et kraftverk til en ekstern aktør, typisk en driftsoperatør. Når OED først har valgt å forskriftsregulere dette, er vi av den oppfatning at det gjøres på en hensiktsmessig måte, som igjen gjør det mulig å videreføre det som tradisjonelt sett har vært en svært vanlig måte å organisere norsk kraftverksdrift på.

2. Nærmere om forskriftsforslaget

2.1. Innledende kommentarer

Norsk vannkraftproduksjon har historisk sett vært, og er fortsatt organisert på en rekke ulike måter.

I ett og samme vassdrag vil man ofte finne flere heleide, eventuelt deleide kraftverk, av ulik størrelse. Det har som den store hovedregel ikke vært hensiktsmessig å ha egne ansatte i hvert enkelt kraftverk.

Eierselskapene har ofte samarbeidet om å forestå nødvendig drift og vedlikehold, samt om ivaretagelse av lovpålagte oppgaver for øvrig. I andre tilfeller har eierselskapene valgt å sette bort det praktiske driftsansvaret, for eksempel til én av de bakenforliggende eierne (deleide verk), til et annet selskap i eierselskapets konsern, eventuelt til en ekstern aktør. Dette for å nevne enkelte eksempler.

På denne måten har det vært mulig å samle driften i tilstrekkelig store miljøer, noe som igjen har bidratt til oppbygging og videreutvikling av kompetanse knyttet til kraftverksdrift. Foruten spesialisering og kompetansebygging har dette også gitt muligheter for en forsvarlig drift og optimalisering av driftsforhold. Energi Norge er av den oppfatning at dette har bidratt til en optimalisering og kompetanseheving som vanskelig hadde latt seg gjennomføre dersom hvert enkelt kraftverk selv hadde forstått egen drift ved hjelp av et mindre antall egne ansatte. Det er i denne forbindelse verdt å merke seg at en av de store utfordringer som bransjen står overfor i dag er nyrekruttering av personell knyttet til drift og optimalisering. For å kunne greie å møte denne utfordringen ser Energi Norge det som helt avgjørende at de som skal rekruttere har organisasjoner og kompetansemiljøer av en slik kvalitet og størrelse at de fremstår som attraktive.

Med dette som utgangspunkt mener Energi Norge det er positivt at OED nå fremmer et forskriftsforslag som synes å legge til rette for en videreføring av denne typen historiske organisasjonsformer innen norsk vannkraftproduksjon. Den praktiske konsekvensen er at det dermed også legges til rette for en videreføring av det som så langt har vært en positiv trend med hensyn til oppbygging og videreutvikling av kompetanse knyttet til kraftverksdrift og vannkraftproduksjon i regi av større aktører/kompetansemiljøer.

2.2. Forholdet til energiloven og den varslede bemanningsforskriften

En grunnleggende forutsetning for så vel utleie av kraftverk som for videreføring av tradisjonelle operatørordninger er adgangen til å splitte henholdsvis eier- og driftsfunksjonen i et kraftverk. Forskriftsutkastet legger til grunn som forutsetning at dette som hovedregel skal kunne gjøres for vannkraftanlegg.

Anleggskonsesjoner etter energiloven skal plasseres hos det selskap som utpekes som "*driftsansvarlig*" i henhold til forslaget § 3. Dette gjør at driftsansvaret etter så vel vassdragslovgivningen som energilovgivningen koordineres på ett og samme sted. Dette er hensiktsmessig som følge av at driften av så vel de elektriske installasjoner som selve kraftverket henger uløselig sammen, og som oftest opereres av de samme personene rent fysisk.

På bakgrunn av uklarheter knyttet til bemanningsforskriften er det positivt at OED har konkretisert hvilken styring og kontroll det forventes at den driftsansvarlige må ha for å kunne drifte det enkelte kraftverk. Vi legger til grunn at de krav til styring og kontroll som vil bli stilt til den enkelte driftsoperatøren etter energilovgivningen med tilhørende forskrifter, vil være i overensstemmelse med de vilkår som stilles etter nærværende forskrift, da en annen løsning vil medføre at utleieforskriften ikke kan gjennomføres i henhold til sine intensjoner.

Det er også viktig slik OED legger opp til at styringen og kontrollen må ivaretas av den som rent faktisk drifter kraftanlegget, og at det ikke legges opp til noen overlappende kompetanse som skaper uklare operative ansvarsforhold i denne forbindelse.

2.3. Eiers ansvar – OEDs godkjennelsesordning

Mens ansvaret for den praktiske driften av kraftverket kan overlates til en ekstern driftsansvarlig (leietaker eller en driftsoperatør), er det på det rene at det formelle, overordnede ansvaret etter meddelte vassdragskonsesjoner, gjeldende lovgivning mv fortsatt forblir hos eier.

Eieren har således en klar egeninteresse i å forsikre seg om at den driftsansvarlige, enten dette er en leietaker eller en operatør, innehar nødvendig kompetanse og øvrige forutsetninger for å kunne ivareta

den operative driften av kraftverket. Når vi i tillegg vet at alle leie- og operatøravtaler skal forhåndsgodkjennes av OED, jf. forskriftsutkastets § 10, vil også vassdragsmyndighetene kunne forsikre seg om at leietaker/operatør er i stand til å ivareta sikkerheten og beredskapen ved det enkelte kraftverk på en god måte. Ved å forskriftsfeste operatørordningen har OED således sikret seg at så vel eierne av kraftanlegg som OED selv vil gjennomgå og kontrollere at historisk og fremtidig organisering blir kvalitetssikret i to ledd, og nektet gjennomført dersom de ikke ivaretar avgjørende hensyn. I tillegg er det lagt opp til at eventuelle fremtidige endringer i organiseringen av betydning må meldes og godkjennes av konsesjonsmyndighetene, jf. § 11 første ledd.

Sett fra Energi Norges ståsted er det positivt at OED har klarlagt ansvarsforholdene, lagt opp til klare saksbehandlingsrutiner og ansvarliggjort eieren, og samtidig unngått å innføre uhensiktsmessige krav til dobbeltkompetanse. Det siste ville lett ha undergravet forskriftsforslagets intensjoner om å videreføre det som tradisjonelt sett har vært en svært vanlig måte å organisere norsk kraftverksdrift på.

2.4. Godkjenning av avtaler – overføring av konsesjoner

Leie- og operatøravtaler etter forskriftens §§ 4, 5 og 6 skal forhåndsgodkjennes av OED, jf. utkastets § 10.

Slike avtaler vil i en rekke tilfeller også nødvendiggjøre overføring av anleggskonsesjoner etter energiloven til driftsansvarlig selskap.

Søknad om overføring av konsesjoner etter energiloven skal i utgangspunktet avgjøres av NVE i første instans. Det synes imidlertid unødvendig tungvint først å skulle be om OEDs godkjenning av avtalen, for deretter å måtte søke NVE om tillatelse til overføring av konsesjonen etter energiloven.

Vi legger til grunn at i den grad OED godkjenner en avtale etter §§ 4, 5 eller 6, som også innebærer overføring av driftsansvaret til en annen aktør enn opprinnelig anleggskonsesjonær, så mener OED at vedkommende aktør er kvalifisert som konsesjonær etter energiloven § 3-1. I så fall bør det være tilstrekkelig med en orientering til NVE om at slik overføring finner sted på bakgrunn av den godkjente avtalen.

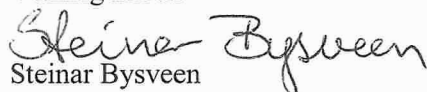
På denne bakgrunn foreslår vi følgende tillegg i forskriftens § 10:

"Godkjenning av avtaler i henhold til første ledd innebærer også samtykke til eventuell overføring av nødvendige konsesjoner etter energilovgivningen. Eier av vannkraftanlegget plikter å orientere NVE om overføring av slike konsesjoner."

2.5. Forholdet til brukseierforeninger

Verken energiloven eller utleieforskriften har til intensjon å regulere forholdet til brukseierforeninger direkte. Vi er imidlertid enig med OED i at grensenettet mellom oppgaver som tilligger henholdsvis brukseierforeningene og kraftproduksjon må beskrives i operatør- og leieavtaler i vassdrag som har slike foreninger. På denne måten vil en få en helhetlig oversikt over den vassdragsmessige forvaltningen i det aktuelle vassdraget.

Vennlig hilsen

Steinar Bysveen
Adm. direktør